

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In quo hæreses & mores Pelagij contra naturæ humanæ sanitatem,
ægritudinem & medicinam ex S. Augustino recensentur ac refutantur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

13. Haeresis Pelagianæ fons Origines. Proponitur sententia ejus de libero arbitrio & naturali ejus possibilitate.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13650

facile deprehendi potest. Nam ad negandum originale peccatum; atque ita inducendam illam naturam integritatem Rufinum Aquileensem Presbyterum præceptorem habuit. Constat hoc ex actis Concilij Carthaginensis, cui Celestius de erroribus à Paulino accusatus fidei suæ rationem reddidit. Nam de peccati traductiōne interrogatus; *Diversa*, inquit, *ab eis audivi, qui utique in Ecclesia Catholica constituti sunt Presbyteri.* Et Paulino dicenti, ut habent Acta: *Dic nobis nomina ipsorum.* Celestius dixit: *S. Presbyter Rufinus Roma qui mansit cum S. Pammachio. Ego audivi illum dicentem quia tradux peccati non sit.* Et mox adjungit: *Audivi & plures dicere, Pelagium forte cum suis intelligens. Habes ergo Rufinum ante Pelagium & Celestium negati peccati originalis autorem, & eorum in tradenda illa perveritate magistrum. Sed ab eodem eos quoque alteram hæreseos partem de naturali illa justitiæ perfectionis possibilitate fluxisse, inde manifestum est, quod Hieron. testetur eum libros Evagrii Pontici, quos de impassibilitate scripserat & impeccantia in latinum vertisse. Et librum Sixti Philosophi Pythagorei hominis gentilissimi sub nomine Sixti martyris urbis Romane Episcopi edidisse. Hunc, inquit, librum solita temeritate & insania anulum nominavit, qui per multas provincias legatur, & maxime ab his qui hæreses & impeccantiam predicant. Hoc enim idcirco eum fecisse existimandum est, ut illa hæresis etiam latinis auribus in Occidente pruritus faceret, & venenum aureso martyris poculo biberetur. Qua de causa liber iste quasi Sixti martyris ad stabilendum errorem suum etiam Pelagio sacrus fuit. Ne vero suspicionem illam dumtaxat de Rufino putes, testatur idem Hieronymus: *Hæresim impassibilitatis, & impeccantiam in discipulo Origenis Grunnio fuisse ingulatum.* Grunnij vero nomine non alius nisi Rufinus apud Hieron. designari solet. Hinc credo fluxit quod Genadius obreclatorem Rufini Hieron. vocet, &*

Apud Aug. lib. de pecc. orig. c. 3.

Hier. Epist. ad Ctesiph.

Hier. ibid. & in c. 23. Hieron. lib. 4. comment.

Vide Aug. lib. de nat. & gratie. 64.

Lib. 4. comment. in Hieron. in prefat.

Genad. in Catal.

amulationis stimulo incitatum ad obloquium sylvam vertisse dicat. Nimirum Semi-Pelagiani erroris propugnator Genadius, hæresis illius pravum carpi doler.

Sed nec Rufinus hæresis & divagationis primus autor fuit. Nam ut Hieron. Evagrius Ponticus Hyperborita edidit librum & sententias *περί ἀκαθείας, quam nos impassibilitatem vel imperturbationem possumus dicere quando nunquam animus ulla perturbationis vitio commovetur.* Huic autem impassibilitatis dogmati alterum de impeccantia seu de vivendo sine peccato articulum copulatum est, quæ duo vel sola in initio à Pelagio docebantur, & omnes (ut dictum est) ejus reliquos errores pepererunt. Conjungit Evagrius & Rufinus in Hieremiam scribens etiam *Iovinianum*: Et in Epistola ad Ctesiphontem adijcit *Priscillianum, Manicheum & Gnosticos*, qui impeccantiam illam tradiderunt. Sed istorum errores videntur à Pelagio aliquantum discrepasse. Porro Evagrius iste de quo diximus Monachus Aegipti fuit Origenis defensor & ejus doctrinæ sectator non postremus. Quem illum esse puto, qui à Genadio quadam Cœnobitis & Anachoretis scripsisse dicitur, & magnis laudibus ab eo celebratur. Adhæsit ei velut focus & amicus Palladius Galata historix Lausiacæ scriptor discipulus Sancti Chrysostomi, de quo Hieronymus: *Palladius servilis nequitia eandem hæresim insaurare conatur: nempe de justitiæ perfectione & impeccantia. His omnibus adjungit totius penè Syria hæreticos quos inquit sermone gentili Abin & Paanin, id est perverfos & Massilianos Græcè *Ευζέτας* vocant. Nam omnium illorum ea fuit Hieronymo teste sententia: *Posse ad perfectionem & non dicam ad similitudinem, sed æqualitatem Dei humanam virtutem & scientiam pervenire, ita ut afferrent ne cogitatu quidem & ignorantia, cum ad consummationis culmen ascenderint posse peccare.* Quod stultitiæ Pelagianæ quasi culmen & scopus fuit.*

Epist. ad Ctesiph.

Supra.

Prefat. in lib. 4. comment.

Proleg. Dial. in Pelag.

In eodem Proleg.

Hæresis Pelagianæ fons Origenes. Proponitur sententia ejus de libero arbitrio & naturali ejus possibilitate.

CAPVT XIII.

SED inter omnes qui præcesserunt Pelagianam hæresis architectum inveni quam Origenem; qui sicut propter ubertatem ingenij veteribus Scripturarum sacrarum interpretibus & fidei defensoribus multum profuit, ita propter effrenem ratiocinandi libertatem Ecclesiasticæ doctrinæ sinceritati vehementer nocuit. Nam plerisque hæresibus quæ post obitum ejus aliquot sæculis Ecclesiam infestant scriptis suis maxime *περί ἀρχῶν* Origenes originem dedit. Vt merito errorum diversorum lacuna vocari posset. Sed nullum exactius non modo delineavit, sed & formavit & omnibus penè expressit lineamentis atque coloribus quam Pelagianum.

Nec enim facile uno excepto ullum dogma reperies à Pelagio Iulianoque contra Ecclesiam propugnatum, ullamve Scripturæ interpretationem isti hæresi suffragantem, quam non Origenes eis præformavit: usque adeo ut ipsidem nonnunquam verbis ab eis in præjudicium veritatis usurpentur. Quod quia multis videbitur incredibile, & ad intelligenda illius erroris secreta magni momenti est, operæ pretium est paulo fufius demonstrare. Ne vero singulis Pelagianæ & Origenianæ doctrinæ dogmatibus collidēdis nimium immoremur, ad quinque capita omnia revocabimus, *liberum arbitrium, naturalem ejus possibilitatem, legem naturæ ac Moysi, gratiam & meritum, & prædestinationem*, in quibus velut cardinibus hæresis Pelagiana tota vertitur. Gravissimi

Gravissime fuisse reprehensos ab Augusti-
no Pelagianos propter illam inamissibilem &
quasi essentialem in omni statu liberi arbitrij
indifferentiam ad bonum & malum exclu-
samque alterius partis necessitatem, ex ijs que
libro secundo diximus intelligi potest. Hæc
est enim totius Pelagianæ structuræ basis pæ-
ne præcipua. Sed illam Origenes omnibus
numeris absolutam tradit. Vique adeo nam-
que philosophicæ istius libertatis admirator,
& indifferentiæ ad bonum & malum, patro-
nus huius, ut illa subtili brutis, aut lapideis
hominem accensendum esse decerneret. Quod
principium ita mordicus ubiq; tenuit, ut inde
circulos illos perpetuos cadendi atque surgen-
di hoc esse reparationis damnatorum, ac dam-
nationis Beatorum in futuro seculo fabrica-
verit, ne alioquin illa liberi arbitrij indiffe-
rentia læderetur. Deliramentum istud abiecit
quidem Pelagius, sed principium tenere per-
stitit unde necessario sequebatur. Audi ergo
Origenem de ista libertate dissentem: Ex
quo, ut opinor, hoc consequentia ipsa videtur osten-
dere unamquamque rationabilem naturam posse ab
uno in alterum ordinem transire (hoc est ab ordine
demonum in ordinem Angelorum Beatorum
& contra) & per singulos in omnes, & ab omni-
bus in singulos pervenire, dum accessus profectuum
defectuumve var. os pro meritis vel conatibus proprijs
unusquisque pro liberi arbitrij facultate perpetitur.
Itemque supra: Et per hoc consequens est in nobis
esse atque in nostris motibus ut vel Beati vel Sancti
(sunt vel per deitiam & negligentiam a beatitudine
in malitiam & perditionem vergamus: in tantum ut
vires perfectæ (ut ita dixerim) malitiæ si peccatum
suum neglexerit usque ad eum statum deveniat ut ea
que dicitur contraria virtus (id est unus de dæ-
monibus) efficiatur. Et alibi: Possibile enim
videtur ut rationabiles nature & quibus nunquã au-
ferretur liberi facultas arbitrij possint iterum aliquibus
motibus subiacere, indulgenti hoc ipsum Domino, ne
forte si immobilis semper teneant statum, ignotens se
Dei & non sua virtute in illo sine beatitudinis consti-
tuisse. Quæ phantasia ejus ex natura libertatis
hausta latius exponitur in ejus Commentarijs
in Epistolam ad Romanos. Nam refutatio
quæ subijcitur, non tam est Origenis quam
translatoris Hieronymi. Ecce quod ingenium
istud abreptum est, dum illud, filium indif-
ferentiæ ad bonum & malum tanquam ab ar-
bitrij libertate incomparabilis, incaute sequitur.
Nec alia ex causa tam mordicus illam indiffe-
rentiam libertatis amplexus est, nisi quia cum
Marcione & Manichæo duas putabat naturas
introducere bonam ac malam, si qua natura sic
à Deo firmaretur in bono vel obduraretur in
malo, ut jam amplius vel recte facere vel pec-
care non posset. Quæ est ipsissima Iuliani cæ-
terorumque Pelagianorum varijs locis repeti-
ta querimonia. Nec alijs profecto Origenes
atque Pelagiani ad illam indifferentiam astru-
endam utitur Scripturarum testimonijs: Si
volueritis & audieritis me &c. Post autem faciem
tuam &c. Elige quod bonum & similibus.
Iam verò quibus viribus in utramvis par-

tem indifferens ista libertas polleat nemo Pe-
lagianos nisi Origenes docuit. Nam in pri-
mis tantam etiam nunc in hac damnata mor-
talium vita indifferentiam statuit, ut quem-
admodum Iulianus dicere solitus erat; *Suffi-
cere hominem ingenitis sibi motibus dare leges*, nec
ulla vi esse posse captivum; Ita & hic quibus-
cunque animi perturbationibus sese commo-
ventibus solo nutu voluntatis hominem do-
minari velit aut cadere. Hoc est ergo, inquit,
quod in hoc loco Apostolus docet: quia unusquisque in
manu sua habet, & in arbitrij potestate ut aut pec-
cari servus sit aut iustus. Cujusmodi sæpius in
eodem libro repetit. Et alibi rursum expli-
catus: Cuius rationis, inquit, *indicio incidentibus
extrinsecus contrarietatis abutimur ad id quodcumque
ipsa ratio probaverit, naturalibus motibus eius
(nempe desideriorum illecebris ac libidinibus)
vel ad bona vel ad mala gubernatis.* Et paulò post:
Consequentia ergo rationis ostendit, quod ea qui-
dem que extrinsecus incidunt, in nostra potestate non
sunt: bene verò vel male his uti que incidunt ea ra-
tione que intra nos est discernente ac dydicante quo-
modo his uti oporteat, nostra est potestatis.
Et hæc quidem recte atque Catholicè ad-
versus Manichæos, Marcionem & similes pe-
stes fideibus atque fatis vel diversis naturis
opera humanæ voluntatis asseribentes, dice-
rentur, si divinæ gratiæ auxilium ut decet,
libertatis operibus interponeret. Sed ita vires
humanas prædicat ut quod Pelagianis sæpius
Augustinus exprobrat, solo gratiæ vocabulo
frangat invidiam; naturalem verò arbitrij
possibilitatem legem nature ac Moysis velut gra-
tiam afferre videatur. Nam de illo loco di-
sputans: Gratia Domini nostri Iesu Christi
vobiscum, gratiam naturæ velut Christi gra-
tiam obtrudit. Sciendum sane est, inquit, quod
omne quod habent homines à Deo gratia est. Nihil
enim ex debito habent. Quis enim prior dedit illi &
retribuetur ei? Gratia est ergo quicquid habet is,
qui non fuit, & est accipiens ab eo qui semper fuit.
Et rursum alibi: Vix mihi suadeo quod possit ul-
lum opus esse, quod ex debito remunerationem Dei
deponat, cum etiam hoc ipsum quod agere ali-
quid possumus vel cogitare vel proloqui ipsius dono &
largitione faciamus, quod ergo erit debitum illius,
cuius gratia nos præcessit? Quæ fere sunt ipsis-
sima verba Pelagij ab Augustino refutata.
Sed longe evidentius & ex professo alibi solam
possibilitatis gratiam ab Augustino reproba-
tam profus Pelagius prædicat: A Deo datur,
inquit Origenes, non ut suslineamus; alioquin
nullum iam videretur esse certamen: Sed ut susline-
re possumus. Ea autem virtute qua nobis data est ut vin-
cere possumus, secundum liberi arbitrij facultatem aut
industrialiter utimur & vincimus, aut segnitè & supera-
mur. Si enim totum nobis hoc datur ut omni genere
supremus & nullo modo vincamur, quæ iam superest
causa certandi ei qui vinci non potest? Aut quod pal-
ma meritum ubi repugnandi admittitur vincendique
facultas? Si vero æque quidem omnibus nobis vin-
cendi possibilitas præbeatur, in nostra autem potestate
sui potestate, quomodo hac possibilitate uti debeamus,
id est, vel industrialiter vel segnitè, iusta erit vel victis
culpa

Lib. 1. Peri-
Arch. c. 6.
Lib. 1. c. 5.
Lib. 2. c. 3.
In fine lib. 5
in Epist. ad
Rom.
Vide lib. 1.
Peri. Arch.
& lib. 2. c. 1.
Iste 1.
Dicitur 30

Lib. 5. cont.
Iul. c. ult.
Lib. 1. opp.
imperf. 120
& seq.
Orig. lib. 6.
Comment. in
Epist. ad Rom.
Lib. 3. Peri-
Arch. c. 1.
In fine lib.
10. in Ep.
ad Rom.
Lib. 4. Com-
ment. in Ep.
ad Rom. ad
illud. Et qui
operatur
merces &c.
Lib. de grat.
Christi c. 4.
Lib. 3. Peri-
Arch. c. 2.

culpa, vel palma victoris. Quæ voces magis Pelagiana & gratiæ Christi capitalius inimica dici queant. Est enim ipsissima Pelagianorum in primisque Massiliensium inculcata querimonia. De cuius sensu apud Origenem ne quis dubitet, accipe alia nullâ tergiversatione pallianda. Nam cum sibi objectionem Catholicorum quasi hæreticorum contra liberum arbitrium objecisset, quod à Deo sit velle & perficere, sic respondet: Generaliter, ait (Apostolus), quia velle & perficere à Deo est. Sicut enim à Deo habent in hoc ipsum quod homines sumus, quod spiramus, quod movemur, ita & quod volumus à Deo habemus &c. Nempe ratione datâ divinitus voluntatis. Sic enim subiicit: Ita ergo est, quod dicit Apostolus, quia virtutem quidem voluntatis

accepimus, nos autem ab utrimque voluntate vel in bonis vel in malis desiderijs. Et in fine capituli juxta istam distinctionem auxilium Dei libertatemque concilians: Neque, inquit, quia in nostro arbitrio sunt, putemus sine adiutorio Dei effici posse, neque ea quæ in manu Dei sunt putemus absque nostris actibus & studijs & proposito consummari: scilicet, quo neque nos velle aliquid vel efficere ex nostro iam habeamus arbitrio, ut non scire debeamus hoc ipsum quod possumus velle vel efficere, à Deo nobis datum esse, secundum eam distinctionem quam supra diximus. Non posset ipse Pelagius accuratius suam naturalis possibilitatis gratiam inculcare quam hic Origenes facit: à quo doctrinam istam ac pene verba à Pelagianis esse mutuata, perpicuum est.

Lib. 3. Peri. Arch. c. 1.

Lib. 2. in Epist. ad Rom. ad illa: Gloria & honor & pax &c.

20. Inferias Apostolus dicit in pl. re naturaliter posse. Cum enim agunt que legi sunt, scripta videtur lex in cordibus eorum, à Deo, non atramento sed Spirita Dei vivi. Ecce gratiam Spiritus Dei vivi per naturalis legis inscriptionem in cordibus etiam non credentium. De quo delirio alibi plura diximus. Difertius explicat illam naturæ possibilitatem ad omne bonum alio in loco: Invenitur quidem Deus dedisse homini omnes affectus, omnesque vias quibus ad virtutem nisi possit & progredi: insuper etiam vim rationis inseruisse, quo agnosceret quid deberet agere, quid cavere. Hac ergo invenitur Deus communitur omnibus hominibus præstitisse. Sed si his acceptis homo neglexerit iter virtutis incedere, cui ex Deo nihil desit, invenitur ipse desuisse his quæ à Deo data sunt sibi. Quæ sanè omnia, aliaque plura quæ facile afferri poterant, ad amullim consonant doctrinæ Iuliani, quam Augustinus velut Evangelicæ repugnantem & evacuantem scandalum crucis, expugnat.

Lib. 4. cons. Jul. c. 3.

Sententia Origenis de lege naturæ & Moysis Pelagiana.

CAPVT XIV.

QUOD si verò nos ad sententiam ejus de lege naturæ ac Moysis intelligendam vertimus, sparsim reperiemus Pelagianis laudibus celebrari. Nam legis naturæ sufficientiam ad recte vivendum passim inculcat & prædicat. Potest fieri, ait Origenes, ut vel ex his qui in lege sunt, si quis persuasione quidem communitus Christo non credit, operetur tamen quod bonum est, iustitiam teneat, misericordiam diligat, castitatem & continentiam servet, modestiam lenitatemque custodiat, atque omne bonum operetur. Hic etiam si vitam non habet æternam (hoc est regnum cælorum) quia credens si vero Deo, non creditur & filio eius IESU Christo, quem misit; tamen gloria operum eius & pax & honor poterit non perire. Et infra cum omnia præcepta bonorum morum & cognitionem unius Dei Creatoris omnium per legem naturæ cordibus gentium inscripta docuisset: Hoc est ergo, subiicit, opus legis quod etiam gentes Apostolus dicit in pl. re naturaliter posse. Cum enim agunt que legi sunt, scripta videtur lex in cordibus eorum, à Deo, non atramento sed Spirita Dei vivi. Ecce gratiam Spiritus Dei vivi per naturalis legis inscriptionem in cordibus etiam non credentium. De quo delirio alibi plura diximus. Difertius explicat illam naturæ possibilitatem ad omne bonum alio in loco: Invenitur quidem Deus dedisse homini omnes affectus, omnesque vias quibus ad virtutem nisi possit & progredi: insuper etiam vim rationis inseruisse, quo agnosceret quid deberet agere, quid cavere. Hac ergo invenitur Deus communitur omnibus hominibus præstitisse. Sed si his acceptis homo neglexerit iter virtutis incedere, cui ex Deo nihil desit, invenitur ipse desuisse his quæ à Deo data sunt sibi. Quæ sanè omnia, aliaque plura quæ facile afferri poterant, ad amullim consonant doctrinæ Iuliani, quam Augustinus velut Evangelicæ repugnantem & evacuantem scandalum crucis, expugnat.

A Moysis in tabulis conscripta sentiat. Initium, Lib. 4. in inquit quodam in loco, iustificari à Deo fides est Epist. ad que creditur in iustificationem (data remissione peccatorum). Et hac fides cum iustificata fuerit, tanquam radix inbre suscepto, heret in anima solo, ut cum per legem Dei excelsi caperit, surgant in ea rami, qui fructus operum ferant. Ecce dogma Pelagij de operanda per legem iustitia, dummodo remissio peccatorum per fidem data præcesserit. Item: Mors, scilicet peccati, regnabat usque Lib. 5. in ad Moysen usque quem diximus ducem, qui missus à Epist. ad Deo omnium rege, regnum eius caput infringere & sub legem in istis Principis revocare. Et infra: Per legem enim purificatio peccatorum caput aperiri, & ex parte aliqua tyrannidi eius obfisti per hostias, per expiationes varias, per sacramenta, per præcepta. Sed quoniam tanta eius erat dominatio qua vires se u excederet, mittuntur in auxilium eius Propheta &c. Et tandem: Affuit IESUS Christus Filius Dei &c. Et ad illud: Lex subintravit ut abundaret delictum, dicit eos, qui hac de Moysis lege dicta suscipiant, ne leviter quidem Apostolicum sensum potuisse contingere. Nonne hæc ipsissima sunt quæ Pelagius, Iulianusque pro lege adversus gratiam dimicando profudere? Quod peccatum a Jul. lib. 2. censura legis infregerit & ex multa parte r. strinxerit. oper impref. fol. 279. b Quod regnum peccati. Ita lege ceciderit, c Quod b Jul. lib. 2. cum lex naturæ & Moysis & Prophetæ non oper. impref. sufficerent, tandem Christus advenerit: lege Moy. fol. 407. sis non abundasse, sed à cecidisse peccata. Quæ c Pelag. lib. de pecc. orig. si vera sint, mentiri Apostolum, & Christum d Lib. 2. oper. gratis mortuum esse vociferatur e Augu. fol. 26. d Lib. 2. oper. impref. llinus. e locu cit.

Et sanè quo spectat illud, quod cum Origenes divinæ gratiæ auxilium inculcare solet vix aliud ei nisi provocationes libertatis ac suspensiones tribuit, nisi ut vel sciendi commendat gratiam vel certe non nisi legis officium docentis, suadentis, provocantis, ab ea præstari velit? Nihil aliud, inquit, putandum est accidere nobis ex ipsis quæ cordi nostro suggeruntur, bonis vel malis.

Lib. 4. in Epist. ad Rom. post initium

Lib. 5. in Epist. ad Rom. ad illa: Regnavit mors &c.

Loc.

Ibid.

Lib. ad illa: ben. nat.

Lib. ad illa: ergo mu.